

ELEKTRON DARSLIK VA MULTIMEDIA RESURLARINING TA'LIM JARAYONIDAGI SAMARADORLIGI

Toshpulatova (Xolmurodova) Maftuna

Annotatsiya: *Hozirgi ta'lim olamida elektron darsliklar, videolar, interaktiv simulyatsiyalar, onlayn platformalar o'quv jarayonini yanada samaraliroq qilishda muhim vositalarga aylandi. Ushbu vositalar mavzuni vizual, interaktiv va moslashuvchan formatda taqdim etib, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantirish va mazmunni chuqurroq egallash imkonini beradi. Tezisdan elektron darsliklar va multimedia resurslarining samaradorligini turli amaliy kontekstlar bilan ko'rib chiqish, afzalliklari hamda cheklovlarini tahlil qilish, shuningdek ularni ta'lim sifatini oshirish yo'llariga qo'llash imkoniyatlarini o'rganish maqsad qilingan.*

Kalit so'zlar: *multimedia resurslar, ta'lim samaradorligi, interaktiv ta'lim, mustaqil o'rganish.*

Hozirgi ta'lim olamida elektron darsliklar, videolar, interaktiv simulyatsiyalar, podcastlar va onlayn platformalar o'quv jarayonini yanada samaraliroq qilishda muhim vositalarga aylandi. Ular mavzuni vizual, interaktiv va moslashuvchan formatda taqdim etib, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantirish va mazmunni chuqurroq egallash imkonini beradi. Ushbu annotatsiyada elektron darsliklar va multimedia resurslarining samaradorligini turli amaliy kontekstlar bilan ko'rib chiqish, afzalliklari hamda cheklovlarini tahlil qilish, shuningdek ularni ta'lim sifatini oshirish yo'llariga qo'llash imkoniyatlarini o'rganish maqsad qilingan. Mavzu bo'yicha mavjud tadqiqotlar adabiyoti tahlili, amaliy misollar va o'qituvchi-talab o'rtasidagi amaliy aloqalarning samaradorligini hisobga oladi.

Zamonaviy ta'limda elektron darsliklar va multimedia resurslarining o'rni tobora oshmoqda. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish, o'quvchini faol ishtirok etishga yo'naltirish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Elektron darsliklar matn, rasm, audio, video va interaktiv vazifalarni birlashtirib, o'quvchi o'rganishi mumkin bo'lgan muhit yaratadi. Bunday resurslar yordamida o'quvchi bilimlarni tezroq qabul qiladi, mustaqil ravishda takrorlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Biroq muvaffaqiyatli qo'llash uchun resurslar sifatini nazorat qilish va pedagogik maqsadlarga moslashtirish zarur [1].

Elektron darsliklar o'quvchilarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ular internet orqali yangilanadigan materiallarga erkin murojaat qiladi, o'z ritmlarida ishlashadi. Shaxsiylashtirilgan yo'nalishlar, interaktiv vazifalar, tez-tez yangilanadigan ma'lumotlar ta'lim sifatini oshiradi. Visual, audial va interaktiv elementlar tushunchalarni chuqurlashtiradi. Bunda o'quvchi izlash, tanqidiy fikrlash va vaqtni samarali boshqarish kabi ko'nikmalarni egallaydi.

Multimedia resurslarining samaradorligi vizual ta'sirga tayanadi. Video, animatsiya, interaktiv simulyatsiyalar murakkab tushunchalarni oddiy namoyishlar orqali ko'rsatadi, o'quvchini jalb qiladi. Bunday materiallar bilimlarni tezroq qabul qilishga yordam beradi, amaliy ko'nikmalarni mustahkamlaydi. Matematika, fizika, tabiat fanlarida ob'ektlararo munosabatlarni vizual ko'rsatish osonlashadi. Shuningdek, masalalarni qadam-baqadam yechish uchun interaktiv testlar va takrorlash imkoniyatlari mavjud [2].

Ammo elektron darsliklar va multimedia resurslarining samaradorligini ta'minlash uchun ayrim qiyinchiliklar ham bor. Resurslar sifatli bo'lishi, doimiy yangilanib turishi, yaxshi infratuzilma mavjudligi zarur. Internetga uzluksiz kirish,

yetarli qurilmalar va xavfsiz platformalar muhim omillardir. O'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi pedagogik o'zgarishlarni boshqarish ham talab etadi: o'qituvchining yangi vositalardan foydalanish ko'nikmasini shakllantirish, dars rejasini moslashtirish, baholash mezonlarini yangilash. Shuningdek, ekran charchoqi, ko'p vaqt davomida ekran qarshisida bo'lish muammolari keng tarqalgan.

Samarani oshirish uchun amaliy yo'nalishlar quyidagicha: darslar nafaqat an'anaviy ma'ruza, balki interaktiv modul bilan tashkil etilishi; o'quvchilarning mustaqil ishlarida mos resurslar tanlab berilishi; baholash tizimi moslashuvchan bo'lib, chiqish natijalari tahlil qilinib, darslar mos ravishda o'zgartiriladi. O'quvchilar uchun qo'llab-quvvatlovchi yo'riqnomalar, o'qituvchilar uchun malaka oshirish kurslari, kontent tanlash bo'yicha yo'nalishlar kerak. Shuningdek, sinfda 1:1 qurilmalar bilan ishlash, offline imkoniyatlar va xavfsiz muhitni ta'minlash muhimdir [3].

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, elektron darsliklar va multimedia resurslari ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirish imkoniyatiga ega. Biroq bu imkoniyatlardan to'liq foydalanish uchun muallimlar tayyorgarligi, mos infratuzilma, sifatli kontent va xavfsiz platformalar zarur. Shartli masalalarda intellektual mulk huquqlariga hurmat, ma'lumot xavfsizligi va maktablararo teng imkoniyatlar ta'minlanishi kerak. Kelajakda raqamli resurslar ta'lim jarayonini shaxsiylashtirishga yordam beradi va har bir o'quvchining iqtidorini yanada namoyish etishiga ko'maklashadi. Raqamli resurslarning samaradorligi ulardan oqilona foydalanganda sezilarli darajada oshishi mumkin: o'quvchilarning faol ishtiroki [4], mavzuni chuqurroq tushunishi va turli o'qitish uslublarini qo'llab-

quvvatlashi. Biroq muvaffaqiyat uchun sifatli kontent, maqsadga moslashtirilgan interaktiv dizayn, barqaror infratuzilma, xavfsizlik va ma'lumotlarning uzluksiz boshqarilishi kabi omillar zarur. Shuningdek, o'qituvchilarni yangi resurslardan samarali foydalanishga tayyorlash, teng imkoniyatlarni ta'minlash va resurslarni muntazam baholab borish muhimdir. Quyidagi yo'nalishlar tavsiya etiladi: dars dasturlarini raqamlashtirish bo'yicha siyosatni ishlab chiqish, kontent sifatini baholash me'yorlarini joriy qilish, o'qituvchilarni doimiy professional rivojlantirish, hamda resurslardan o'quvchilarning individual ehtiyojlariga mos ravishda foydalanishni kengaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Махкамова, Н. Национальный вопрос, как один из аспектов государственности узбекистана в 20-30-е гг. XX в. (историографический обзор). <http://journals.nuu.uz> Social sciences.
2. Mizrobovna, M. N. (2024, December). Zamonaviy ta'lim jarayonida raqamli ta'lim resurs materiallarini qo'llash. In interdisciplinary innovation and scientific research conference (Vol. 3, No. 26, pp. 126-128).
3. Turakulov, Y. (2024). Ta'limda raqamli texnologiyalarning pedagogik faoliyatga ta'siri. Farg'ona davlat universiteti, (4), 20-20.
4. SAMIJONOV, A. (2024). Kiberxavfsizlik tushunchasining mazmun-mohiyati va konseptual asoslari. <http://journals.nuu.uz> Social sciences.